

شناسه	مقررات و رویه اجرایی	تاریخ	۱۴۰۱/۰۶/۰۷
عنوان	پیگیری تشکیل و راه اندازی نهادهای تنظیم گر توسط شورای رقابت (حوزه بازیافت، صنعت برق و صنعت پتروشیمی)		
مرجع طرح موضوع	کمیسیون انرژی، کمیسیون توسعه پایدار و کمیسیون صنایع اتاق ایران، اتحادیه صنایع بازیافت ایران، فدراسیون صنعت نفت ایران		
شرح دستور	<p>رقابت پذیری و شورای رقابت:</p> <p>شکل گیری بنگاهها در ساختار اقتصاد خرد و جهت گیری صحیح کارگزاران اقتصادی و فرآیندهای عرضه و تقاضا از سیگنالهای بازار، مستلزم وجود بازاری رقابتی و کارآمد است و چنانچه عملکرد بازار از علائم صحیح اقتصادی منشاء نگرفته باشد و بدلائل مختلف این ارتباط دو سویه مختل و غیرمنطقی شده باشد، امکان عملیاتی شدن ابزارها و سیاستهای اقتصادی فراهم نخواهد شد؛ تا جایی که حتی تحقق سیاستهایی نظیر اشتغال، تورم و رشد که ماهیت اقصاء کلان دارند نیز بعضا دور از دسترس خواهند ماند. رقابت پذیری، توانایی یک بنگاه، صنعت و یا کشور در زمینه عرضه کالا یا خدمات به یک بازار مشخص را نشان می دهد. همچنین رقابت پذیری اقتصاد در سطح ملی به معنای توانایی یک ملت در حفظ یا افزایش سهم صادرات در بازارهای جهانی و به موازات آن حفظ یا ارتقای سطح زندگی شهروندان در درازمدت است.</p> <p>در نقطه مقابل رقابت پذیری، پدیده تمرکز و انحصار قرار دارد که ماهیتا مانع بهره روری و کارآمدی و بعضا مروج فساد در اقتصادهای غیرشفاف و غیررقابتی است. به همین دلیل در بسیاری از کشورها، اصلی ترین راهکار مبارزه با انحصار و تبعات منفی ناشی از آن را صرفا در استقرار نهادها و قوانین ساختاری مرتبط با توسعه رقابت پذیری می دانند. در کشور ما نیز با تلاش و پیگیری خبرگان و اقتصاددانان، و علیرغم وجود موانع ناشی از ناآشنایی سطوح مختلف تصمیم گیری با این مفهوم، روند عبور از پیش نویس اولیه در مراحل مختلف و کمیسیونهای دولت و طرح آن در هیات دولت تا تبدیل شدن آن در قالب لایحه برای ورود به مرحله تصمیم گیری و تصویب در مجلس شورای اسلامی، تدریجا موضوع رقابت پذیری به جایگاه لازمه خود دست یافت و در نهایت لایحه تسهیل رقابت و منع انحصار در چارچوب فصل نهم سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی پیشنهاد و در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۸ در مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ در مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب نهایی رسید و در تاریخ ۱۳۸۷/۰۴/۳۱ جهت اجرا به دولت ابلاغ گردید. با فراهم آمدن بستر حقوقی تشکیل شورای رقابت بعنوان تشکلی فراقوه ای و جامع الشمول با ویژگیهای علمی، تخصصی، حقوقی و اجرایی، اعضای شورای رقابت منصوب و اولین جلسه شورا در تاریخ ۱۳۸۸/۰۵/۰۷ تشکیل گردید. این شورا در جهت انجام وظایف قانونی خود در زمینه مبارزه علمی، ریشه ای و همه جانبه با انحصار و اعمال ناسالم و تبعیض آمیز یا مخل رقابت، از طریق سازوکارهای قانونی و بعضا پیشگیرانه آغاز به کار نمود و تا کنون بیش از سیصد و چهل جلسه برگزار نموده است. این شورا دارای ۱۳ عضو می باشد که از سوی مراجعی همچون مجلس شورای اسلامی، قوه قضائیه، اتاق بازرگانی ایران، وزارت دارایی، وزارت صنعت، معدن و تجارت و ... معرفی و منصوب می شوند.</p> <p>وظایف و اختیارات شورای رقابت:</p> <p>شورای رقابت دارای اختیارات و وظایف گسترده ای است و به طور خلاصه، عناوین این موارد را که در مواد گوناگون قانون به آنها اشاره شده است، می توان به نحو زیر برشمرد:</p> <p>بند ۱ ماده ۵۸: تشخیص مصادیق رویه های ضد رقابتی.</p> <p>بند ۲ ماده ۵۸: ارزیابی وضعیت و تعیین محدوده بازار کالا و خدمات.</p> <p>بند ۳ ماده ۵۸: ابلاغ دستور العمل و راهنماهای تسهیل رقابت و منع انحصار.</p>		

بند ۴ ماده ۵۸: ارایه نظر مشورتی به دولت برای تنظیم لوایح مورد نظر.

بند ۵ ماده ۵۸: تصویب دستورالعمل‌های تنظیم قیمت، مقدار و شرایط دسترسی به بازار کالاها و خدمات انحصاری.
ماده ۵۹: پیشنهاد تشکیل نهادهای تنظیم‌کننده بخشی در حوزه کالا یا خدمتی خاص در انحصارات طبیعی و اعضای این نهادها به هیات وزیران.

ماده ۶۲: ایفای سمت شاکی در کلیه جرایم ضد رقابتی و درخواست از دادگاه صلاحیت دار برای رسیدگی و جبران خسارات وارده به منافع عمومی.

بند الف ماده ۶۰: انجام بازرسی از شرکت‌ها و بنگاه‌ها برای رسیدگی به دعاوی و پرونده‌ها و صدور اجازه تفتیش و ورود به اماکن، انبارها، وسایل نقلیه، رایانه‌ها و صدور جواز بازرسی از فعالیت‌های اقتصادی، دفاتر و سایر اوراق، همچنین اختیار حضور در مجامع عمومی و جمع‌آوری اطلاعات از جمله مصوبات هیات مدیره راساً یا از طریق اشخاص متخصص واجد صلاحیت، بنا به حکم قاضی عضو شورای رقابت.

بند ب ماده ۶۰: انجام تحقیق شامل احضار مشتکی عنه و انجام تحقیقات از او، احضار شهود و یا هر شخص حسب ضرورت و همچنین درخواست گزارش، اطلاعات و مدارک و مستندات و سوابق از اشخاص راساً یا از طریق اشخاص متخصص واجد صلاحیت، بنا به صدور حکم توسط قاضی عضو شورا.

ماده ۶۲: به‌عنوان تنها مرجع رسیدگی به رویه‌های ضد رقابتی راساً یا بر اساس شکایت هر شخص حقیقی یا حقوقی از جمله دادستان کل، دادستان محل، دیوان محاسبات کشور، سازمان بازرسی کل کشور، نهادهای تنظیم‌کننده بخشی، سازمانها و نهادهای وابسته به دولت، تشکل‌های صنفی، انجمن‌های حمایت حقوق مصرف‌کنندگان و دیگر سازمانهای غیردولتی.

در بسیاری از موارد که در حوزه کالا و یا صنعت به تشخیص شورای رقابت وجود انحصار تایید می‌شود، شورای رقابت پیشنهاد تأسیس و اساسنامه نهاد (تنظیم‌گر بخشی) را به هیأت وزیران ارسال می‌نماید. در واقع رگولاتوری با هدف تنظیم بخشی خاص ایجاد می‌شود. نهاد تنظیم‌گری یا رگولاتوری، وظیفه تنظیم مقررات مورد نیاز برای دستیابی به سیاست‌ها یا راهبردها را برعهده دارد. این مقررات در واقع نظام بخش روابط مابین بازیگران در مواقعی است که سازوکارهای طبیعی بازار نمی‌تواند نسبت به تخصیص منابع اقدام کند و در مراحل هم نسبت به داوری اقدام می‌کند. سه مرحله مهم در تنظیم‌گری وجود دارد که عبارتند از: قاعده‌گذاری، بهبود کیفی مقررات و مقررات‌زدایی. همچنین در خصوص تنظیم‌گری باید به اصولی توجه شود از جمله این اصول اصل لزوم تنظیم‌گری، اصل کارایی و مؤثر بودن، اصل نسبت تنظیم‌گری، اصل شفافیت و اصل پاسخ‌گویی می‌باشد.

چالش‌ها و مسائل پیش آمده:

حال که با توجه به ظرفیت اقتصادی کشور و تجارب قبلی، در موضوعاتی مانند صنعت برق، پتروشیمی و پسماند، که به تشخیص شورای رقابت، دارای بازار انحصاری و ضد رقابتی بوده‌اند، مطابق قوانین پیش‌گفته، فرایند ایجاد نهادهای تنظیم‌گر طی سالیان اخیر فعال گردیده و اقدامات قانونی مرتبط انجام شده است. اما در حین اجرای فرایند قانونی، چیرگی ذائقه دولتی بدون لحاظ نظرات بخش خصوصی و فعالین این حوزه بر تهیه قانون مدیریت پسماند و سایر اسناد بالادستی مرتبط با آن، همچنین در حوزه برق و پتروشیمی چالشی را پدید آورد که با گذشت زمان به بحرانی با ابعاد پیچیده‌تر تبدیل گردیده است.

بر اساس ماده ۵۹ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی کشور، شورای رقابت مکلف است در حوزه کالاها و خدماتی که بازار آنها به تشخیص این شورا مصداق انحصار بوده و نیازمند تأسیس نهاد مستقل (تنظیم‌گر) است، پیشنهاد تأسیس و

اساسنامه نهاد (تنظیم گر بخشی) را به دولت ارسال نماید. هیأت دولت نیز مکلف است ظرف مدت سه ماه از دریافت پیشنهاد شورای رقابت، اقدام قانونی لازم را جهت تأسیس نهاد مزبور انجام دهد.

چالش های موضوع تنظیم گری در سه بخش صنایع بازیافت، برق و پتروشیمی

الف) صنایع بازیافت: در بحث بازیافت از آنجاکه این صنعت به واسطه عدم وجود رویکردی اصولی با در نظر گرفتن مصالح ملی، منافع شهروندی و ملاحظات سرزمینی و ... در شرف ورود به بحران بود، در مهرماه ۱۳۹۸ پیرو درخواست اتحادیه بازیافت ایران و کمیسیون توسعه پایدار، محیط زیست و آب اتاق ایران، موضوع لزوم راه اندازی نهاد تنظیم گر (رگولاتور) در حوزه مبادلات اقلام ضایعاتی و پسماندها و بررسی اساسنامه پیشنهادی در جلسه ای با حضور نمایندگانی از معاونت حقوقی ریاست جمهور، قوه قضاییه، معاونت صنایع وزارت صمت، دفتر ایمنی، بهداشت و محیط زیست وزارت صمت، معاونت حمل و نقل و ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت وزارت راه و شهرسازی، معاونت فنی، امور زیربنایی و تولیدی سازمان برنامه و بودجه کشور، دفتر محیط زیست و سلامت وزارت جهاد کشاورزی، دفتر بهداشت، ایمنی و محیط زیست وزارت نفت، معاونت بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اداره نظارت بر اجرای استاندارد سازمان ملی استاندارد ایران، صندوق ملی محیط زیست، اداره کل دفتر پیشگیری از قاچاق فرآورده های نفتی ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و معاون آب و آبفای وزارت نیرو در جلسه کارگروه تخصصی مورد بحث قرار گرفت و جمع بندی این نشست توافق بر لزوم وجود نهاد تنظیم گر بود. لکن براساس نقطه نظراتی که درخصوص ضوابط اجرایی مطرح شد، نهایتاً مقرر گردید که نسخه اولیه ای از اساسنامه پیشنهادی بر مبنای ضوابط و نیز با اعمال نظرات ذینفعان تهیه و در صحن جلسه آتی شورا ارائه گردد. از این رو در تاریخ ۱۳/۰۸/۱۳۹۸ در صحن جلسه اصلی شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی موضوع تبیین لزوم راه اندازی نهاد تنظیم گر (رگولاتور) در حوزه مبادلات اقلام ضایعاتی و پسماندها و بررسی اساسنامه پیشنهادی مورد بررسی قرار گرفت.

آنچه در جلسه مذکور به عنوان یک دغدغه از جانب فعالان این حوزه مطرح شد، دیده نشدن جایگاه بخش خصوصی در قانون مدیریت پسماند بود. فعالان اقتصادی در این جلسه عنوان کردند؛ اگر نظام رگولاتوری قوی در این حوزه دیده شود، هر استان و هر منطقه ای بر اساس یک الگوی مناسب با مشکلات حوزه پسماند و بازیافت انواع زباله برخورد می کند. به طور قطع آنچه باید در نواحی حاشیه ای سواحل انجام شود با استان های مرکزی متفاوت است.

در جلسه مذکور شورا آقای دژپسند وزیر اقتصاد وقت از سازمان برنامه و بودجه که نهادی فرابخشی است درخواست پیگیری موضوع را نمودند. به اعتقاد ایشان وجود یک نهاد تنظیم گر لازم و تسهیل کننده است اما برای برطرف شدن تمام نگرانی ها و رسیدگی به ابعاد مختلف مسئله باید بسته ای از راهکارها وجود داشته باشد. وزیر اقتصاد از سازمان برنامه و بودجه خواست تا در این مطالعه و آسیب شناسی دوماهه خود از نمایندگان سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف، شورای شهر، شهرداری، شورای عالی استان ها و اتحادیه مربوطه کمک بگیرد.

در نهایت و پس از تلاش ها و پیگیری های بسیار فعالان این بخش، کلیات وجود انحصار و تشکیل نهاد تنظیم گر بخش مدیریت پسماند و بازیافت در جلسه ۴۵۵ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۰۹ شورای رقابت به تصویب رسید. سپس در جلسه ۴۶۴ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۷ با تصویب این شورا کارگروه تنظیم بازار پسماند به ریاست آقای بهرامی ارض اقدس تشکیل شد و به موازات آن اساسنامه نهاد تنظیم گر بخشی بازار پسماند و بازیافت در جلسه ۴۷۰ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۴ و ۴۷۲ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۸ مورد تصویب شورای رقابت قرار گرفت

دستور جلسه هشتاد و پنجمین نشست کمیته حمایت از کسب و کار
موضوع بند (ب) ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور

و به انضمام نامه شماره ۵۹۵-۰۰-۱۰-ص مورخ ۱۴۰۰/۰۶/۲۷ رئیس وقت شورای رقابت تقدیم ریاست محترم جمهوری شد که متأسفانه طی ماه‌های گذشته در دستور کار کمیسیون‌های دفتر هیأت دولت قرار نگرفته است.

فعالان صنایع بازیافت اظهار می‌دارند که مسئولین مربوطه، اجرای مواد اساسنامه را مورد توجه قرار نداده‌اند و ریاست جدید این شورا در قبال مطالبه و پیگیری‌های حضوری و کتبی در تکمیل فرآیند تأسیس نهادهای تنظیم‌گر پاسخگو نیست و بعضاً نقل قول‌هایی مبنی بر بی‌اهمیتی و اولویت‌نداشتن موضوعاتی نظیر تنظیم‌گری مناسبات بازار مدیریت پسماند و بازیافت، عادی بودن وضع ناهنجار انحصار زورمدارانه شهرداری‌ها در بازار پسماند و بازیافت و بررسی مجدد تصمیمات دوره قبل شورا و ابطال آن‌ها شنیده می‌شود. لازم به ذکر است به موجب ماده ۶۳ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی،^۱ کلیه تصمیمات شورای رقابت، ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ به ذی‌نفع، صرفاً قابل تجدید نظر در هیأت تجدید نظر موضوع ماده ۶۴ این قانون است و در غیر اینصورت قطعی است.^۲

ب: صنعت برق: اساسنامه نهاد تنظیم‌گر برق در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۳/۱۸ هیئت‌وزیران در قالب ماده واحده «لایحه تأسیس نهاد مستقل تنظیم‌گر بخش برق» به تصویب دولت رسید، اما با تقاضای استرداد مورخ ۱۴۰۰/۷/۱۱ رییس‌جمهور از ریاست مجلس شورای اسلامی، لایحه یاد شده از دستور کار مجلس خارج گردید. پیرو این مشکلات در یکصد و دهمین جلسه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۰۶ مصوب شد؛ وزارت نیرو ظرف ۱۵ روز نقطه نظرات خود در مورد لایحه تنظیم‌گری بخش برق را مشخص نماید و به کمیسیون اقتصادی دولت ارائه دهد. در غیر این صورت وزارت امور اقتصاد و دارایی مستقیماً اقدام به ارسال لایحه تنظیم‌گری بخش برق به کمیسیون اقتصادی دولت می‌نماید. بنا به اظهار نماینده وزارت نیرو در کارگروه تخصصی ۲۸ تیرماه، نامه‌ای به دولت جهت تنظیم لایحه‌ای دیگر و نامه‌ای به مجلس برای اعمال تغییرات وزارت نیرو، ارسال شده که این امر نیز موجب توقف فرایند می‌گردد.

ج) صنعت نفت، گاز، پتروشیمی: اساسنامه نهاد تنظیم‌گر بخش صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و صنایع وابسته در تاریخ ۱۴۰۰/۶/۱۶ به پیوست نامه شماره ۵۳۹-۰۰-۱۰-ص رییس شورا و مرکز ملی رقابت برای معاون اول ریاست جمهوری ارسال شده، در دستور

^۱ ماده ۶۳ - تصمیمات شورای رقابت به موجب ماده (۶۱)، ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ به ذی‌نفع قابل تجدیدنظر در هیأت تجدیدنظر موضوع ماده (۶۴) این قانون است. این مدت برای اشخاص مقیم خارج دو ماه خواهد بود. در صورت عدم تجدیدنظرخواهی در مدت یاد شده و همچنین در صورت تأیید تصمیمات شورا در هیأت تجدیدنظر، این تصمیمات قطعی است.

^۲ ماده ۶۴ - محل استقرار، ترکیب هیأت تجدیدنظر، شرایط انتخاب و نحوه تصمیم‌گیری در این هیأت به شرح زیر است: ۱- هیأت تجدیدنظر که در تهران مستقر خواهد بود، از افراد زیر تشکیل می‌شود: الف - سه قاضی دیوان عالی کشور به انتخاب و حکم رئیس قوه قضائیه. ب - دو صاحب‌نظر اقتصادی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و حکم رئیس‌جمهور ج - دو صاحب‌نظر در فعالیتهای تجاری و صنعتی و زیربنایی به پیشنهاد مشترک وزراء صنایع و معادن و بازرگانی و حکم رئیس‌جمهور. ۲- اعضاء هیأت تجدیدنظر باید حداقل دارای پانزده سال سابقه کار مفید و مرتبط باشند. سایر شرایط انتخاب اعضاء و همچنین ضوابط مرتبط با دوره تصدی اعضاء، اشتغال، عزل و رسیدگی به تخلفات اعضاء و نیز موقعیت شغلی و ضوابط استخدامی و حقوق و مزایای آنان به ترتیبی خواهد بود که در بند «ب» ماده (۵۳) و مواد (۵۵) و (۵۶) این قانون ذکر شده است. ۳- نحوه تصمیم‌گیری هیأت تجدیدنظر به شرح زیر است: الف - تصمیمات هیأت تجدیدنظر منوط به تصویب اکثریت اعضاء آن است، ولی رأی تجدیدنظر در مورد تصمیمات ماده (۶۱) این قانون در عین حال باید متضمن موافقت حداقل دو عضو قاضی این هیأت باشد ب - هیأت تجدیدنظر می‌تواند، امر تحقیق و بازرسی را به مؤسسات تخصصی و اشخاص حقیقی و حقوقی متخصص که طبق قوانین خاص تشکیل و احراز صلاحیت شده‌اند، ارجاع کند. ج - هیأت تجدیدنظر می‌تواند تصمیمات شورا را نقض یا عیناً تأیید یا حسب مورد آن را تعدیل یا اصلاح کند یا مستقلاً تصمیم دیگری بگیرد. د - تصمیمات هیأت تجدیدنظر به شرح بند فوق قطعی و لازم‌الاجراء خواهد بود. ۴- هیأت تجدیدنظر می‌تواند طرفین دعوا را برای اداء توضیحات دعوت نماید و همچنین طرفین و یا وکیل آنها بنا به تشخیص خود می‌توانند حضوراً یا با ارائه لایحه دفاعیه نسبت به ادای توضیحات در جلسه رسیدگی به پرونده مطروحه اقدام نمایند، در غیر این صورت هیأت با توجه به مدارک و مستندات مضبوط در پرونده، تصمیم مقتضی خواهد گرفت.

<p>جلسه مورخ ۱۴۰۰/۸/۱۹ کمیسیون اقتصادی دولت قرار گرفته، لیکن به دلیل اتمام دوره دوم شورای رقابت و عدم معرفی اعضای دوره سوم این شورا جلسه یاد شده برگزار نشده است. با معرفی اعضای دوره سوم شورای رقابت، جلسه مورخ ۱۴۰۱/۲/۷ کمیسیون اقتصادی دولت با موضوع بررسی اساسنامه نهاد تنظیم گر بخش صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و صنایع وابسته برگزار گردید، لیکن به دلیل عدم همکاری مسئولان مربوطه، مقرر گردید کمیته ای با محوریت مرکز ملی رقابت تا پایان اردیبهشت ماه جاری اساسنامه مورد توافق وزارت نفت را تهیه و به کمیسیون اقتصادی ارائه نماید و بررسی مجدد اساسنامه در شورای اقتصاد حداکثر تا نیمه خردادماه جاری پایان پذیرد که متأسفانه جلسه مذکور در مرکز ملی رقابت تا این تاریخ تشکیل نشده است.</p>	
<p>رئوس ایرادات و مشکلات فعالان اقتصادی بخش خصوصی به شرح ذیل می باشد:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. عدم توجه به نظرات بخش خصوصی در تهیه اساسنامه نهادهای تنظیم گر که این موضوع مخالف با ماده ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار گیز می باشد. احکام مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار بر تدوین یا اصلاح کلیه مقررات، بخشنامه ها و رویه های اجرایی نافذ است و قانونا اصلاح و تدوین هر مقرره ای باید در چارچوب این حکم صورت گیرد. اما فعالان بخش خصوصی اظهار می دارند در مورد ایجاد نهاد تنظیم گر بخشی نظرات بخش خصوصی مورد توجه قرار نگرفته است. گفتنی است در موارد متعدد، دستگاه های اجرایی با بهانه هایی نظیر ((این مقرره به محیط کسب و کار مرتبط نیست)) یا ((خودمان از برخی شرکت های فعال بخش خصوصی یا صاحب نظران یا انجمن ها نظرخواهی کرده ایم)) این ترک فعل را توجیه می کنند. ۲. طبق تبصره ۱ ماده ۵۹ اصلاحی قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، مرکز ملی رقابت انجام وظایف دبیرخانه و پشتیبانی این نهادها را برعهده دارد. اما در عمل دولت در مقابل این مورد مقاومت کرده و به طور مثال در مورد نهاد تنظیم گر بخش برق، دبیرخانه در محل وزارت نیرو واقع شد که این امر مخالف با قانون است. ۳. عدم انجام تصمیمات شورای رقابت در مورد ایجاد نهادهای تنظیم گر در واقع ترک فعل و عدم اجرای قانون می باشد، زیرا تصمیمات شورای رقابت به موجب ماده (۶۱) قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ به ذی نفع قابل تجدیدنظر در هیأت تجدیدنظر موضوع ماده (۶۴) این قانون است. این مدت برای اشخاص مقیم خارج دو ماه خواهد بود. در صورت عدم تجدید نظرخواهی در مدت یاد شده و همچنین در صورت تأیید تصمیمات شورا در هیأت تجدیدنظر، این تصمیمات قطعی است. ۴. تغییر ترکیب اعضای نهاد تنظیم گر بدون توجه به توافقات اولیه و نظرات بخش خصوصی، به نحوی که منجر به تمرکز نظر بخش دولتی می شود. به گفته فعالان بخش خصوصی به طور مثال در مورد نهاد تنظیم گر بخش برق ترکیب توافقی وزارت نیرو و شورای رقابت بدین شرح بود: ۲ نفر از وزارت نیرو، ۲ نفر قاضی، ۲ نفر از شورای رقابت، ۲ نفر از ۲ نهاد مختلف اقتصادی اتاق بازرگانی ایران و ۱ نفر اتاق تعاون. اما بدون اطلاع و نظرخواهی مجدد، ترکیب را بدین شکل تغییر دادند: ۱ نفر مجلس شورای اسلامی، ۱ نفر شورای اقتصاد، ۱ نفر اتاق بازرگانی، ۱ نفر اتاق تعاون، ۱ نفر وزارت نیرو، (یک نفر از وزارت نیرو کفایت تصمیم گیری نمی کند)، ۱ نفر سازمان برنامه و بودجه، ۱ نفر وزارت اقتصاد و امور دارایی و ۲ نفر قاضی. 	<p>ایرادات و مشکلات مطروحه</p>

^۳ ماده ۲- دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها، نظر کتبی اتاقها و آن دسته از تشکلهای ذی ربطی که عضو اتاقها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم گیری دعوت نماید. تبصره - مهلت اجرای حکم بند (ب) ماده (۹۱) قانون اصل (۴۴) در مورد شرکت دادن اتاقها در شوراهای تصمیم گیری برای دولت، شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون است. ماده ۳- دستگاههای اجرائی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، بخشنامه ها و رویه های اجرائی، نظر تشکلهای اقتصادی ذی ربط را استعلام کنند و مورد توجه قرار دهند.

در کارگروه تخصصی مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۸ موضوع پیگیری اجرای احکام شورای رقابت در خصوص راه اندازی نهاد تنظیم گر حوزه بازیافت و همچنین پیگیری ایجاد نهادهای تنظیم گر صنعت برق و صنعت پتروشیمی مورد بحث قرار گرفت. در این نشست نمایندگان از اتاق ایران، اتاق تعاون، اتاق اصناف، اتحادیه صنایع بازیافت، انجمن ملی صنایع پلیمر ایران، انجمن صنفی کارفرمایی پتروشیمی، شرکت ملی صنایع پتروشیمی، کمیسیون اقتصادی دولت، وزارت اقتصاد، وزارت نیرو، وزارت صمت، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی و مرکز پژوهش های اتاق ایران حضور داشتند. اهم نظرات ارائه شده در این جلسه به شرح ذیل است:

- آقای علی صابری کارشناس مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی: طرح تأسیس نهاد تنظیم گر بخش برق توسط کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی تهیه و برای اظهار نظر به مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی ارائه شده است، این طرح از تاریخ ۱۴۰۱/۰۱/۱۶ بر روی سایت مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است. از طرف مجلس شورای اسلامی ۲ هفته به دولت مهلت داده شده است تا لایحه خود را در این خصوص ارائه دهند در غیر اینصورت ما به عنوان مرکز پژوهش های مجلس موظف شدیم این طرح را بررسی کرده و از طریق تصویب در کمیسیون ویژه، طرح به صحن مجلس ارسال گردد. پیشنهاد دارم که اتاق و فعالان اقتصادی مرتبط با صنعت برق هم نظرات خودشان را اعلام کنند تا پس از بررسی های لازم بر روی طرح اعمال کنیم و از طریق دولت نیز لایحه را پیگیری نمایند.

- آقای حسین پور رئیس گروه تنظیم مقررات بازار برق وزارت نیرو: پیرو مصوبه شورای گفت و گوی مورخ ۶ تیر ماه ۱۴۰۱ نامه ای به آقای مخبر زده ایم و طرح موضوع را از ایشان خواستار شدیم، یک رونوشت هم به مجلس زدیم که فعلا آن طرح را متوقف کنند تا موضوع از طریق دولت مطرح شود در لایحه مذکور تغییرات جزئی توسط وزارتخانه اعمال شده است. لایحه ای که دولت به مجلس فرستاده بود دو بند اساسی داشت که طبق آن ها: ۱. مجلس اختیار تشکیل نهاد تنظیم گر برق و اساسنامه آن را به دولت می داد. ۲. دبیرخانه در محل وزارت نیرو واقع می گردید. این لایحه به مجلس ارسال شد و در آنجا کمیسیون جهش و رونق تولید با طرح مخالفت نمود و یک اساسنامه دیگر را تدوین کرد. دغدغه اصلی محل دبیرخانه نهاد تنظیم گر بخشی است.

- آقای سید مجتبی حیدرآبادی معاون دبیر کمیسیون اقتصادی هیات دولت: بحث تأسیس نهاد تنظیم گر برق به طور مفصل در جلسات اصلی و فرعی کمیسیون اقتصادی مورد بررسی قرار گرفت در این جلسات آقای دکتر شیوا رئیس سابق شورای رقابت حضور داشتند. جو جلسات طوری بود که نظر اعضای کمیسیون اقتصادی به نظرات و خواست وزارت نیرو تمایل داشت، وزارت نیرو هم ادعا می کرد که اگر قرار است برق کشور را این وزارتخانه تأمین کند و پاسخگو باشد، چرا دبیرخانه نهاد تنظیم گر در بخش دیگر واقع باشد، وزارت نیرو در هیچ جلسه ای از موضع خود کوتاه نیامد و اعضای جلسه هم با وزارت نیرو موافق بودند. در آخرین جلسات که در کمیسیون اصلی تصویب شد آقای تقدیسیان نماینده معاونت حقوقی گفتند چرا بحث و دعوای خودمان را ببریم مجلس؟ یک مجوز بگیریم که اختیار تدوین اساسنامه دست دولت باشد بعد در همان جلسه آقای اردکانیان وزیر وقت نیرو گفتند "بگذارید خود مجلسی ها درباره مکان دبیرخانه تصمیم بگیرند"؛ در آن جلسه رای گیری صورت گرفت، اکثریت آرا گفتند دبیرخانه در وزارت نیرو واقع گردد. در مورد نهاد تنظیم گر پتروشیمی هم که در زمان آقای شیوا پیشنهاد را فرستادند چند بار در دستور کار کمیسیون قرار دادیم. زمانی که رئیس جدید شورای رقابت آقای نورایی ریاست شورای رقابت را به عهده گرفتند، با ایشان هم یک جلسه گذاشتیم مقرر شد درباره ماده ۴ اساسنامه که مهمترین ماده بود اعلام نظر کنند که بعد از گذشت مدتی هیچ اعلام نظری صورت نگرفت. در واقع طی یک نامه از ما ۶ ماه فرصت خواستند که روی موضوع کار کرده و متن نهایی شده را تهیه کنند اما این اقدام صورت نگرفت. متأسفانه بخش خصوصی در این زمینه کمیسیون اقتصادی را مقصر می دانند در حالی که مشکل در شورای رقابت است. در واقع باید وزارت نیرو و شورای رقابت این بحث را نهایی و به کمیسیون اقتصادی ارسال می کردند. مشکل بزرگی که در کمیسیون وجود دارد این است که دستگاه اجرایی آئین نامه ای را به کمیسیون می فرستند که در حد کارشناسی هماهنگ شده و به مقامات بالاتر اطلاعی در مورد این آئین نامه ها، داده نشده است. در رابطه با پسماند هم موضوعی به کمیسیون اقتصادی ارجاع نشده است. مشکل اصلی همه نهادهای تنظیم گر مکان دبیرخانه است

جمع بندی
جلسه کارگروه
تخصصی

دستور جلسه هشتاد و پنجمین نشست کمیته حمایت از کسب و کار
موضوع بند (ب) ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور

و گرنه مابقی مواد اساسنامه به راحتی تصویب می شود؛ دبیرخانه باید خارج از دولت واقع شود اما قطعاً هر پیشنهادی به دولت ارسال شود دولت در مقابل قرار گرفتن دبیرخانه نهاد تنظیم گر در بخشی به جز دولت مقاومت خواهد کرد. ما در کمیسیون اقتصاد در مورد این موضوع بی طرف هستیم و باید دو موضوع دیگر هم متذکر شوم اول اینکه ترکیب اعضا را تا زمانی که مصوب دولت نشود و به تصویب دولت نرسد نمی توان ملاک قرار داد (هنوز پیشنهادی بابت ترکیب اعضا مصوب نشده است) دوم: جلسات کمیسیون فرعی در سطح معاونین وزیر است ما در جلسات از آقای شیوا رئیس شورای رقابت دعوت می کردیم ایشان کارشناس خود را به جلسه می فرستادند یک کارشناس نمی تواند جلوی معاونین وزیر از موضوع مطروحه دفاع کند باید در این جلسات اصلی ترین افراد شورای رقابت حضور داشته باشند.

آقای حیدری مدیر کل دفتر تنظیم مقررات وزارت نیرو: اگر به سابقه تشکیل نهادهای تنظیم مقررات بازگردیم در واقع مشابه فرم جدید نهادهای تنظیم گر که در فصل ۹ قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی آمده است، پیش از این هم وجود داشته است مانند سازمان تنظیم مقررات رادیویی و قبل از آن هم تشکیل هیات بازار برق ایران و اکنون هم اختیار تنظیم گری به شورای رقابت داده شده است. ماده ۵۹ قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی دو نسخه دارد؛ قبل از اصلاح و بعد از اصلاح. قبل از اصلاح ماده ۵۹ محدودیت های بیشتری داشت و اختیاراتش عام تر بود و به زمینه هایی که انحصار طبیعی وجود دارد محدود و به شورای رقابت اجازه داده شده بود در زمینه هایی که مصداق انحصار طبیعی هستند پیشنهاد تشکیل نهاد تنظیم گر را به دولت بدهد و اساسنامه پیشنهادی را تصویب کند، در آن زمان در مورد نهاد تنظیم گر برق این اتفاق نیفتاد. بعداً مجلس ماده ۵۹ را اصلاح کرد یک سری قیود هم اجبار کرد از جمله اینکه دولت ظرف ۳ ماه پس از ارائه پیشنهاد شورای رقابت در مورد نهاد تنظیم گر تصمیم بگیرد. در آنجا به صراحت گفته شده است شورای رقابت تشخیص دهنده حوزه های است که انحصار در آن وجود دارد. اما پیشنهاد تاسیس همراه با اساسنامه را باید به دولت بدهد. ضروری است بگوییم این پیشنهادی که ارائه می شود به معنی تصویب اساسنامه و تشکیل نهادی با هویت قطعی و اعلام به دولت نمی باشد، بلکه فقط پیشنهاد تشکیل تصویب می شود. بعد از ماده اصلاحی ۵۹، ما و همکاران در وزارت نیرو جلسات مختلفی با شورای رقابت داشتیم و همکاری بسیار خوبی از هر دو طرف انجام و اساسنامه پیشنهادی به دولت ارسال شد. دولت در کمیسیون اقتصادی بررسی اساسنامه را به کمیته تخصصی کمیسیون اقتصاد محول کرد و بالغ بر ۱۵ جلسه تخصصی مفصل برگزار کردیم و در نهایت پیشنهاد اساسنامه را برای کمیسیون اصلی اقتصاد فرستادیم و در کمیسیون اصلی هم مانند کمیسیون فرعی پیشنهاد اساسنامه تصویب شد. لازم به ذکر است در کمیسیون فرعی، نظر معاونت حقوقی ریاست جمهوری را جویا شدند که نماینده این معاونت آقای تقدیسیان در جلسه حضور داشتند ایشان سوالی مطرح کردند مبنی بر اینکه تا بحال مجلس اجازه تاسیس نهاد تنظیم گر را صادر کرده است؟ اعضای حاضر در جلسه گفتند خیر و مقرر شد ابتدا اجازه تاسیس نهاد تنظیم گر برق را از مجلس بگیریم و بعد اساسنامه تصویب شود. بنابراین مقرر شد لایحه ای کوتاه با ۳ بند تهیه شود بدین شرح که: ۱. اجازه تاسیس نهاد تنظیم گر برق به دولت داده شود. ۲. دبیرخانه نهاد تنظیم گر در محل دستگاه اجرایی ذیربط واقع شود ۳. درباره سایر نهادهای تنظیم گر بخشی بنابر پیشنهاد شورای رقابت و تصمیم دولت در مورد پیشنهاد تاسیس و محل دبیرخانه تصمیم گیری شود. (این بند ناظر بر تشکیل سایر نهادهای تنظیم گر است؛ در واقع در آن مقطع دولت با این استدلال که هر بار مراحل اخذ اجازه تاسیس نهاد تنظیم گر طی نشود بند ۳ را قید کرده بود) این لایحه به مجلس ارسال شد و کمیسیون فرعی همان کمیسیون انرژی مجلس و کمیسیون اصلی، کمیسیون جهش و رونق تولید در نظر گرفته شد. در کمیسیون فرعی به اتفاق آرا لایحه پیشنهادی دولت بدون تغییر تصویب شد. اما در کمیسیون اصلی وارد محتوا شدند و لایحه پیشنهادی دولت تقریباً کنار گذاشته شد و این اتفاقات مصادف شد با تغییر دولت. پس از تغییر دولت، معمولاً در مورد لوایحی که به مجلس فرستاده می شود و مجلس هنوز به بررسی آن ورود نکرده است یک فرصت به دولت جدید می دهند اگر اصلاحاتی مد نظر دارد اعمال کند. پس از تغییر دولت رئیس جمهور محترم به طور مکتوب لایحه ایجاد نهاد تنظیم گر را استرداد کردند که بررسی مجدد روی آن صورت پذیرد. در واقع دولت باید تکلیف این موضوع را مشخص کند. در مورد مصوبه ۶ تیر ۱۴۰۱ شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی نیز؛ نظر آقای دکتر خاندوزی این بود که ظرف ۱۵ روز جمع بندی و تصمیم گیری وزارت نیرو در مورد لایحه انجام و نهایی شود. دکتر حسینی هم اشاره کردند که اگر دولت لایحه اش را ارسال کند ما هم در واقع با تمکین قانون و رعایت نظر دولت ترجیح می دهیم به لایحه دولت برگردیم و البته اگر غیر از این هم بشود به معنی اصلاح قانون است که دوسوم رای نمایندگان مجلس را می خواهد چون در ماده ۵۹ اصلاحی قانون اجرای سیاست های اصل ۴۴ ترتیبات قانونی تشکیل

<p>نهاد تنظیم گر روشن است و در این ماده ذکر شده بنابر پیشنهاد شورای رقابت و تصمیم دولت، پس اگر مجلس بخواهد این رویه را تغییر بدهد به معنی اصلاح مکرر ماده ۵۹ اصلاحی می باشد. بهتر است کاری که با اشتراک نظر امکان انجامش مهیاست را انجام دهیم. وزرات نیرو بررسی های خودش را انجام داده است پیش نویس نامه ای هم که آقای وزیر باید به آقای مخبر و رونوشت آن را به وزیر محترم اقتصاد ارسال نماید، آماده است و اگر ایشان ملاحظه های نداشته باشند امیدوار هستیم به زودی نامه را امضا کنند و پیشنهاد لایحه اصلاحی را به دولت ارسال نمایند تا پس از طی مراحل به مجلس فرستاده شود.</p> <p>آقای کابلی زاده مشاور معاون اقتصادی وزارت اقتصاد و امور دارایی: به نظر بنده نماینده شورای رقابت حتما باید در این جلسه حضور می داشت و پاسخگو می بود که چرا این کار انجام نشده و تکلیف نهادهای تنظیم گر ذکر شده مشخص نیست و در این رابطه چه اقداماتی انجام داده اند؟ لازم به ذکر است فصل نهم قانون اجرای سیاست های اصل ۴۴ دارای ایراداتی است که باید اصلاح شود. اگر مجلس طرحی را ارائه دهد اجرای آن به عهده دولت است. بر همین اساس ماده ۵۹ قانون اجرای سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی نوشته شده است که باید شورای رقابت یک متن را تصویب کرده و در دولت اصلاحات لازم روی آن انجام گردد، در واقع اینطوری نیست که یک متن در کمیسیون نوشته شود و بدون تغییر و اصلاح در دولت تصویب شود دولت اگر لازم بداند متن را اصلاح کند، اگر غیر از این بود قانون بیان می کرد شورای رقابت پیشنهاد را مستقیما به مجلس شورای اسلامی ارسال کند. اگر بخواهیم این نهادهای تنظیم گر ایجاد شود و دستگاه های اجرایی بتوانند ساختار جدید را هماهنگ کنند قطعا باید از کانال دولت اتفاق بیافتد. در وزارت اقتصاد هیچ مخالفتی با ایجاد این نهادها نبوده و نیست و خود آقای خاندوزی مصر به تشکیل نهاد تنظیم گر هستند. فقط بحث دستگاه ها بر سر محل دبیرخانه نهاد تنظیم گر است که طبق تبصره ۱ ماده ۵۹ اصلاحی قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی محل آن مرکز ملی رقابت می باشد.</p>	
<p>برگزاری جلسه کمیته تخصصی با حضور نمایندگانی از اتاق ایران، اتاق تعاون، اتاق اصناف و نماینده مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی با موضوع "بررسی و اعمال نظر کارشناسی در خصوص طرح تشکیل نهاد مستقل تنظیم گر بخش برق با شماره ثبتی ۸۰۰ در کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی" و ارسال نتایج این جلسه جهت بهره برداری به مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.</p>	<p>اقدامات دبیرخانه پس از جلسه کارگروه</p>
<ol style="list-style-type: none"> ۱. اساسنامه نهادهای تنظیم گر مستقل «بازار مدیریت پسماند و بازیافت» و «بخش صنعت نفت، گاز و پتروشیمی» (مصوب شورای رقابت) با قید فوریت جهت ارائه در قالب طرح به کمیسیون ویژه جهش تولید و نظارت بر اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ تقدیم گردد. ۲. مطابق تبصره ۱ ماده ۵۹ اصلاحی قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، محل دبیرخانه نهاد تنظیم گر در شورای رقابت واقع شود. ۳. ترکیبات اعضای نهاد تنظیم گر به شکلی باشد که تمرکز نظرات و تصمیم گیری صرفا در دولت نبوده و بخش خصوصی هم سهم موثری در ارائه نظرات و تصمیم گیری در اداره نهاد تنظیم گر داشته باشد. ۴. در جلسات مربوط به ایجاد نهاد تنظیم گر بخشی، مطابق با مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، نمایندگان بخش خصوصی حضور داشته باشند و نظرات ایشان در تصمیمات نهایی اعمال شود. 	<p>پیشنهاد دبیرخانه</p>
<ol style="list-style-type: none"> ۱. نامه شماره ۱۰۱۳۰۰۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۳/۲۴ اتحادیه صنایع بازیافت ایران ۲. نامه شماره ۱۰۱/۱۴۵۶/ص مورخ ۱۴۰۱/۰۲/۳۱ اتاق بازرگانی ایران به مدیر کل دفتر پسماند سازمان حفاظت محیط زیست ۳. نامه شماره ۵۰/۲/۳۸۶۸/د مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۰۱ کمیسیون توسعه پایدار، محیط زیست و آب اتاق ایران ۴. https://www.nicc.gov.ir/center/about-center.html 	<p>فهرست مستندات پشتوانه</p>